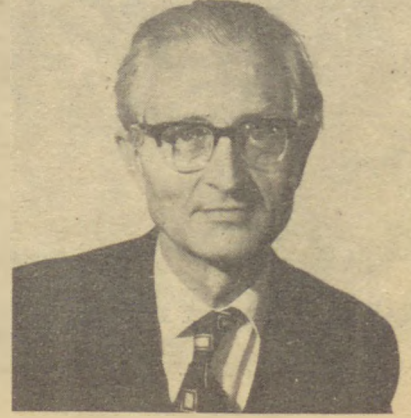


BİR KİTAP

Sadece Diplomat

ZEKİ KUNERALP
(Emekli Büyükelçi)

Yakup Kadri'nin «Zoraki Diplomat» ve diplomasi tarihimize ışık tutan eserlerinden sonra, emekliye ayrıtan Büyük Elçilerimizden Zeki Kunalalp'in «Sadece Diplomat» isimli kitabını okuduk.. Diplomatlarımızın eser vermeleri geleneği kurulacak olursa, siyasî tarihimiz geleneği kuşaklara zengin hatıralar, vesikalar ve tecrübeler kazandırabilir.

Bern, Londra ve Madrid'de Büyükelçilik yapmış, arada Dışişleri Genel Sekreterliği görevinde bulunmuş olan Zeki Kunalalp, son zamanlarda dış politikamıza ışık veren bir eser yayınladı. Kitap yüksek devlet payelerine ulaşmış bir insanın çok samimi ve yalın yazılarından derlenmiştir. Yazar bu kitapta, Yakup Kadri gibi edebiyatçının sanat kaygusunu taşımamış, Feridun Cemal Erkin gibi, nota yazma üslûbunun alışkanlığına kendisini kaptırmamış, olayları kelime kalabalığına boğmadan sıralamıştır.

Kitabın birinci vasfı samimi olmasıdır. Kunalalp bu eserinde düşüncelerini hiçbir kayıtla bağlamamıştır. Ama bu demek değildir ki şahıslar üzerinde durmuştur. Aksine, yalnız olayları söylemiş ve şahsiyet yapmış olmamaya çok dikkat ederek, insanları olayların arkasında bırakmıştır.

Kitabın zevkine varabilmek için Kunalalp'i biraz yakından tanımakta yarar vardır. O zaman ondaki bu samimi tutumun sebep ve niteliği daha kolay anlaşılır.. Kunalalp gene bu dergide babası Ali Kemal hakkında bir yazı yazarak babasından ötürü insanlarda tabii olması gereken bir iç bunalıma kendini kaptırmadığını göstermiştir. «Sadece Diplomat» ondaki bu vicdan hürriyetinin ve sükûnetinin kanıtıdır. Bir şeyi açık açık söylememekle beraber hikâyesinin gelişinden anlıyoruz ki annesi onun, türlü art şaibelerden bağımsız yetişmesinde, birinci derecede rol almıştır. Akıllı bir annenin evladını ruhen ve fikren korumasıdır bu..

Kocası öldükten sonra, oğlunu alıyor ve Avrupa'ya giderek İsviçre'de yerleşiyor. Yaşam sıkıntısı çekiyorlar. Bu sıkıntı Zeki'nin hayatla mücadelesinde, şahsiyetinin gelişmesinde yararlı oluyor. Çok az tanıdığı babasını elbet seviyor ve sayıyor.. Onu, olduğu gibi kabul ederken, o zamanları taş gibi sert düşünmüyor.

Dışişleri Bakanlığı'nın imtihanlarına giriyor, başarılı oluyor, fakat memurlar korkaktırlar. Acaba, babasından dolayı evladını mesleğe almalı mı, yoksa almamalı mı? Çözüm Devlet Başkanı İsmet İnönü'ye intikal ediyor. Paşa, -**Bırakın bu mülâhazaları, diyor: babasının yüzünden evladın hakkı elinden alınır mı!**

Ve Zeki Kunalalp böylece Hariciye'ye giriyor. Bu şükranını ifade etmek istediği zaman İnönü bu olayın üzerinde hiç durmuyor. Tabii bir müdafaadan dolayı teşekkürü kendisine fazla buluyor.

DOĞRU BİLDİĞİNİ SÖYLEYEN KİŞİ

Sadece diplomat, bilinmeyen veya bilinip de kafalarda sebepler arkasında şeklini kaybeden olayları sıra sıra anlatırken, esere hakim olan samimiyet duygusu içinde, bir takım günahlarını, sonradan ortaya çıkar düşüncesiyle yanlışlarını açıklamaktan çekinmiyor.. «**Sonra aldandığımı anladım.**» «**Bugün olsa böyle yazmazdım!**» gibi..

Kunalalp doğru bildiğini söylemekten çekin-

...meyen bir kişidir. İsviçre'de İran Şahı, Pakistan Büyükelçisi ile bizim Bern Büyükelçimiz Zeki Kuneralp' i kabul ediyor. Türkiye'de 27 Mayıs devriminin idamları infaz edilmiştir. Bu idamlardan Şah, Büyükelçi'ye hiçbir şey söylemiyor. Fakat Pakistan Elçisine, idamlardan dolayı duyduğu üzüntüyü açıklıyor.. Kuneralp, bu olayı anlattıktan sonra ilâve ediyor. «O zaman biz Türkler milletçe bir günah işlemiştik, fakat daha sonra garip bir tesadüf hem İran hem Pakistan aynı günahı işlemediler mi? Hatta daha fazlasını».

Bu kısa yazı çerçevesinin içine bulunduğu elçiliklerde, genel sekreterlikte, genel sekreterlik birinci yardımcılığında o günlerde geçen dikkate şayan olaylar üzerinde durmayacağız, bunu kitabı okuyanın edineceği zevke bırakmak istiyoruz.

Kıbrıs olaylarını başka yerde daha iyi ve sahil olarak göremezsiniz.. İç hazırlıkların dış politikayı nasıl etkilediğini bu anılarda okur öğrenebilirsiniz.

Türkiye ile Sovyet Rusya ilişkilerini de o yalın ve boyasız üslup içinde derinliğine kavramak mümkündür.

TÜRKİYE BATILI BİR ÜLKEDİR

Bütün bunların dışında Kuneralp'in, yine korkusuz sesiyle vefa duygularını açıkladığını hissedeceksiniz. O, Fatin Rüştü Zorlu'nun saygın ve değerli bir diplomat olduğuna, Türkiye'ye çok hizmet ettiğine kanidir. Hizmetlerini yakından görmüş olduğu için bu hizmetlerin delillerini de vermektedir. **Bu satırları okuyanlar, Fatin Rüştü Zorlu'nun bu hatıralardan çıkan image'ını seyredenler, Yassıada mahkemesinin idam kararının isabetine inanmayacaklardır. Bu kadar arkadaşı arasında neden Fatin Rüştü? Bunun cevabını kamuoyu henüz alabilmiş değildir.**

Acaba mahkemede, ezilip büzülmeden, dik konuştuğu için mi?

Zeki Kuneralp, Türkiye'nin batılı bir ülke olduğuna ve batı politikasına bağlanması lazım geldiğine inanan bir diplomattır. Bu fikrini, hükümetlerin doğu-batı konusunda tereddüt geçirdikleri devirlerde, beğenilip beğenilmeyeceğine kulak asmadan raporla bildiriyor. Böyle zamanlarda inandığı gerçeği hükümete sunmak Büyükelçi sıfatını taşıyan insan için vebibedir. Bu vebibeden beğenilmez korkusu ile kaçınılamaz.

Dışişlerimize bilir bilmez yapılan bir eleştirmede şöyle deniyor:

«Ağzımızdan düşmeyen bir nakarat vardır. Dünya bizi tanımıyor, veya yanlış tanıyor. Kendimizi tanıtıyoruz. Tanıtılabilecek dünyanın bize karşı tutumu değişir!»

Bu düşünceye Kuneralp cesaretle şu cevabı veriyor.

«Biz böylece çizilen imajımızı beğenmeyiz. Beğenmemekte haklıyız, fakat imaj doğrudur. Özlediğimiz imaj değilse bile, gerçek imajımızdır.»

Büyükelçi Kuneralp, emekliye ayrıldıktan sonra memlekete yazdığı kitapla hizmet etmek istemiştir. Hizmet etmiştir de. Sadece diplomat Dışişleri mensuplarının, Dışişlerine girmek isteyen gençlerin ve vatandaş şahsiyeti ile yaşamak arzusunda olanların, okuyacakları kitaplardan biridir●

C. B.

YENİ BİR TEŞEBBÜS: INTER SONOR

Dış İlişkiler Bakanlığı, Fransız müziğine karşı yabancı ülkelerde gittikçe artan bir istemin yer almasına karşılık, Fransız plakçılık şirketleri, gerek plak dışsatımında gerekse lisans hakkı satımında bir azalma saptamışlardır.

Bundan dolayı, gerek devletin gerekse plakçılık mesleğinin elindeki çeşitli olanakları birleştiren «Intersonore» adlı bir kuruluş oluşturulmuştur. «Intersonore», Fransa'da üretilen her çeşit sesli yapıtın dışsatımını sağlayacaktır.

BELİRLİ VE KESİN BİR TERORİST TİPİ YOK

Acaba teroristlerin hepsini ya da hiç değilse büyük çoğunluğunu belirli ve kesin bir tipoloji içine sığdırmak mümkün mü? Almanya Federal Cumhuriyeti'nde yapılan bilimsel, resmî bir araştırma bu ilginç soruyu cevaplandırmaya imkânını sağlayabilecek ilk olguları saptamıştır.

Araştırma, uzun süre ağır basan bir görüşü, «tipik bir terorizm» ya da «belirli bir terorist tipi» bulunduğunu görüşünü doğrulayabilecek kanıtlara rastlamamıştır. Politik cinayet işlenmiş 200 küsür kişinin özgeçmişleri üzerinde yapılan araştırmalar, bunların kişi-

sel psikolojik sorunları nedeniyle bu cinayetleri işledikleri ihtimaline de fazla yer bırakmıyor. Teroristleri ancak, silik denilebilecek yaşamlarında ortaya çıkan bir dizi önemli olaylar etkiler. Araştırılan tüm olgularda, çok küçük yaşlarda başgösteren ruhsal baskılar dikkati çekiyor. Bunların nedeni aile sorunlarında yatıyor. Meselâ babanın ölümü, anneden zorla ayrılmış olmak ya da istenmeyen kişilere teslim edilmek.

Aşırı sola mı, yoksa aşırı sağa mı gideceği hususundaki kararı ise daha sonraki sosyal ve düşünsel nitelikler belirler.

